

ОСНОВНИ СУД
 Предато лично, поштом препоручено
 обично дана _____ Рно _____
 Примерака _____ прилога _____

ПРИМЉЕНО 20.03.2014

Таксирано са _____ дин. Без таксе
 Мањак таксе од _____ динара
 Број _____ 201 _____ Потпис _____
 Време: _____

Република Србија
 ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 175/2014
 06.03.2014. године
 Београд

ОСНОВНИ СУД
 СУДСКА ЈЕДИНИЦА У БАНКОЈ ТОПОЛИ
 БАНКА ПОЛА
 02 JUL 2014

ПРИМЉЕНО
 ВИШИ СУД У НОВОМ САДУ
 предато лично, поштом препоручено
 обично дана _____ Рно _____
 Примерака _____ прилога _____

ПРИМЉЕНО 15.05.2014

Таксирано са _____ дин. Без таксе
 Мањак таксе од _____ динара
 Број _____ 201 _____ Потпис _____
 Време: _____

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Снежане Андрејевић, председника већа, Љубице Милутиновић и Виде Петровић-Шкоро, чланова већа, у парници тужиоца Саве Бајића из Новог Сада, чији је пуномоћник Живко Остојић, адвокат из Новог Сада, против туженог Фонда за социјално осигурање војних осигураника из Београда, чији је пуномоћник Жељко Ристић, адвокат из Београда, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 3846/11 од 05.06.2013. године, у седници већа од 06.03.2014. године, донео је

РЕШЕЊЕ

I ПРИХВАТА СЕ предлог Апелационог суда у Новом Саду РЗ. 163/13 од 25.12.2013. године, да се о ревизији туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 3846/11 од 05.06.2013. године одлучи као изузетно дозвољеној.

II УКИДАЈУ СЕ пресуда Основног суда у Новом Саду П. 59202/2010 од 16.09.2011. године у усвајајућем делу става другог изреке и пресуда Вишег суда у Новом Саду Гж. 3846/11 од 05.06.2013. године, у делу којим је потврђен усвајајући део првостепене пресуде за износ од 110.413,51 динар, и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 59202/2010 од 16.09.2011. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца. Ставом другим изреке обавезан је тужени да тужиоцу исплати на име накнаде материјалне штете због мање исплаћених износа припадајуће пензије за период 01.01.2008. године до 31.10.2010. године износ од 140.957,31 динар са законском затезном каматом почев од 26.05.2011. године до исплате. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђени износ за период од 31.03.2011. године до 25.05.2011. године. Ставом четвртим изреке тужени је обавезан да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 63.950,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Новом Саду Гж 3846/11 од 05.06.2013. године, жалба тужиоца је усвојена, а жалба туженог делимично усвојена и делимично одбијена, првостепена пресуда је потврђена у погледу досуђене главнице накнаде материјалне штете у износу од 110.413,51 динар, а у побијаном

у свајајућем делу углавничене законске затезне камате у износу од 30.543,80 динара, као и у делу одлуке о трошковима поступка (део става 2 и став 4. изреке) укида се и предмет враћа првостепеном суду на поновни поступак.

Против наведене другостепене пресуде тужени је благовремено преко пуномоћника изјавио ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права и предложио да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, због неуједначене судске праксе и потребе за новим тумачењем права.

Апелациони суд у Новом Саду је решењем РЗ 163/13 од 25.12.2013. године, предложио Врховном касационом суду да о ревизији туженог одлучи у смислу члана 395. Закона о парничном поступку, наводећи да постоје разлике у тумачењу прописа због којих судови доносе различите одлуке о основаности захтева војних пензионера који се односе на ванредно усклађивање њихових пензија за 2007. годину у висини од 11,06%, па је потребно уједначити судску праксу.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови из члана 395. ЗПП за одлучивање о ревизији туженог као изузетно дозвољеној. Наиме, због различитог поступања нижестепених судова у истим чињеничним и правним ситуацијама, које се односе на спорове за накнаду штете због незаконитог и неправилног рада органа туженог поводом ванредног усклађивања пензија војних осигураника од 11,06% за 2007. годину, и по оцени Врховног касационог суда потребно је уједначити судску праксу у овој врсти спорова, да би се спречила повреда права на правично суђење из члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, члана 32. Устава Републике Србије и члана 2. став 1. Закона о парничном поступку, због различитих одлука нижестепених судова у овој врсти спорова. Овај суд је имао у виду врсту спора, али и чињеницу да се ради о великом броју предмета са истим чињеничним и правним основом. Врховни касациони суд мора одлучити о изузетној ревизији и обезбедити да овај правни лек, предвиђен одредбом члана 395. ЗПП, буде „делотворан, ефикасан, да изврши исправку и доведе до правне сигурности, која представља суштински аспект владавине права“ (Nejdet Sahin i Perihan Sahin против Турске – Представка број 13279/05 и пресуда Великог већа Европског суда за људска права од 20.10.2011. године).

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу I изреке, на основу члана 395. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.125/04, 111/09), који се у овом поступку примењује на основу члана 506. став 1. важећег ЗПП („Сл. гласник РС“, број 72/11), будући да је тужба за накнаду штете поднета 13.12.2010. године.

Врховни касациони суд је испитао нижестепене пресуде у свајајућем делу, у смислу члана 399.ЗПП и утврдио да је ревизија туженог основана.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем туженог од 28.11.2007. године извршено је усклађивање старосне пензије тужиоца на 3053,178 бодова, односно 83,5% од пензијског основа почев од 01.08.2004. године.

Решењем туженог од 28.11.2007. године усклађена је старосна пензија тужиоца на 3718,923 бодова почев од 01.10.2005. године. Тужени је у 2007. години тужиоцу једном вршио усклађивање вредности бода, 01.07.2007. године. У истом периоду, професионалним војницима плата је повећана за 7,55%. Тужени је извршио усклађивање војних пензија почев од 01.01.2008. године за 4,21%. Пензије за војне пензионере су редовно усклађиване у току 2008. године изузев ванредног усклађивања од 11,06% у односу на пензије које се исплаћују из Републичког фонда ПИО. Да је извршено ванредно усклађивање за још 11,06%, тужиоцу би у истом периоду био исплаћен и износ од 110.413,51 динар, а законска затезна камата на мање обрачунату пензију закључно са 30.04.2011. године износи 30.543,80 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиоца и обавезао туженог да му исплати разлику између исплаћених и припадајућих пензија у износу од 140.957,31 динар, са припадајућом законском затезном каматом почев од 26.05.2011. године до коначне исплате.

Одлучујући о жалбама парничних странака, Виши суд у Новом Саду је жалбу туженог делимично одбио, а жалба тужиоца је усвојена. Првостепена пресуда је потврђена у погледу досуђене накнаде материјалне штете у износу од 110.413,51 динар. У преосталом делу, за исплату материјалне штете у висини обрачунате законске затезне камате у износу од 30.543,80 динара, и у делу одлуке о трошковима парничног поступка првостепена пресуда је укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак. По оцени другостепеног суда, испуњени су законски услови из члана 193. у вези члана 197. став 2. Закона о Војсци Србије („Сл. гласник РС“, бр.116/07, 88/09) и члана 21. Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник РС“, број 85/2005), за ванредно усклађивање у висини од 11,06% и за кориснике војних пензија, па је пропуштањем да то учини тужени причинио штету тужиоцу.

Ревизијом туженог се основано указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено, због чега се за сада не може прихватити закључак нижестепених судова о одговорности тужене за накнаду штете тужиоцу по овом основу.

Наиме, према члану 18. став 3. Устава Републике Србије, одредбе о људским и мањинским правима тумаче се у корист унапређења вредности демократског друштва сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење.

При ограничавању људских и мањинских права, у које спада и право на имовину у смислу члана 20. став 3. Устава Републике Србије, сви државни органи, а нарочито судови, дужни су да воде рачуна о суштини права које се ограничава, важности сврхе ограничења, природи и обиму ограничења, односу ограничења са сврхом ограничења и о томе да ли постоји начин да се сврха ограничења постигне мањим ограничењем права.

Судови опште надлежности су, у смислу члана 1. ЗПП у вези члана 172. Закона о облигационим односима, надлежни да одлучују о тужби за накнаду штете због незаконитог и неправилног рада Фонда ПИО у извршењу утврђене обавезе исплате пензија. Правилност обрачуна пензије оцењује се у управном поступку пред надлежним органом и у управном спору, а у случају незаконитог и неправилног рада државног органа у извршењу тако утврђене обавезе, суд опште надлежности одлучује о праву на накнаду штете.

Незаконитим радом службеног лица или органа сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени. Неправилним радом службеног лица или органа сматра се чињење или нечињење противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности, које штети праву или интересима неког лица.

Право на ванредно усклађивање пензија војних осигураника од 11,06% по преурањеној оцени нижестепених судова произилази из решења директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање о ванредном усклађивању пензија почев од 01.01.2008. године 01 број 181-431/08 од 25.01.2008. године („Службени гласник РС“ број 20/08). Међутим, правно дејство овог решења, које је техничко спроведбеног карактера, мора се посматрати у складу са одредбом члана 75. Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању из 2005. године, којим је у ставу 1. прописано да уколико просечни износ пензије корисника у осигурању запослених исплаћен за претходну годину износи мање од 60% од износа просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији републике у претходној години, пензије ће се ванредно ускладити од 01.01. текуће године за проценат којим се обезбеђује да се износ просечне пензије за претходну годину корисника у осигурању запослених доведе на ниво од 60% просечне зараде без пореза и доприноса исплаћеног у претходној години.

Осим тога, неправилно је примењена одредба члана 193. став 1. Закона о Војсци Србије, с обзиром да је за њену правилну примену било неопходно утврдити и просечан износ пензија војних осигураника и пензије тужиоца, те да ли је тај просек био мањи од 60% од износа просечне зараде без пореза и доприноса за претходну годину (2007.) да би се могло оценити да ли се наведено решење директора Фонда ПИО односи и на кориснике војних пензија, да ли су с обзиром на те околности били испуњени услови за ванредно усклађивање пензије тужиоца у конкретном случају, те од каквог је значаја корекција вредности бода са 9,02 на 9,40, односно увећање за 4,21% војних пензија почев од 01.01.2008. године у односу на захтевано ванредно усклађивање од 11,06%.

Како су нижестепени судови пропустили да оцене легалност, легитимност и пропорционалност ограничења у погледу усклађивања пензија војних осигураника, а због погрешне примене материјалног права нису утврђене ни битне чињенице које су од значаја за оцену основа и услова одговорности тужене за накнаду ове штете тужиоцу због незаконитог и неправилног рада органа туженог, Врховни касациони суд је укинуо нижестепене пресуде у усвајајућем делу.

У поновном поступку, првостепени суд ће отклонити наведене недостатке и донети закониту и правилну одлуку.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу II изреке на основу члана 407. став 2. ЗПП.

Председник већа - судија
Снежана Андрејевић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић

СР/РС

